

Judikát „kupónové máslo“
Erich Stauder vs. město Ulm
(29/69) ze dne 12 listopadu 1969

předmět: ochrana základních lidských práv, jednotný výklad a aplikace práva ES

související judikatura: Hauer

související ustanovení SES: obecné principy evropského práva

Rozhodnutí Komise č. 69/71/EHS adresované členským státům umožňovalo prodej přebytků v produkci másla na společném trhu za zvýhodněné ceny určitým sociálně potřebným jednotlivcům. Cílem bylo podpořit prodej másla a zbavit se nadbytečných zásob. Aby tato podpora dosáhla skutečně k potřebným a nebyla zneužívána, stanovilo uvedené rozhodnutí okruh podmínek, které musely být splněny pro to, aby příjemce mohl slevy využít. Jak již bylo řečeno, rozhodnutí bylo adresátem uvedeného rozhodnutí byly všechny členské státy. Jednotlivé jazykové mutace rozhodnutí se však lišily. Konkrétně existovaly dvě různé verze čl. 4 rozhodnutí. Německá verze stanovila, že máslo bude vydáváno oprávněnému oproti kupónům indikujícím jejich jméno. Ostatní jazykové verze požadovaly pouze předložení kupónu odkazujícího na osobu oprávněného, tak aby mohla být jinými způsoby spolehlivě ověřena jeho identita.

Pan Erich Stauder byl s organizací prodeje másla v Německu nespokojen a rozhodl se bránit soudní cestou. Nelíbilo se mu, že není dostatečným způsobem zajištěna ochrana jeho osobních údajů. Lístky uvádějící jeho jméno ležely v pokladnách supermarketů a okruh osob, které se mohly seznámit se skutečností, že je pan Stauder sociálně potřebný, byl velmi široký, což pan Stauder považoval za dehonestující. Německý správní soud ve Stuttgartu (Verwaltungsgericht) rozhodující ve věci samé využil možnosti, kterou mu skýtá čl. 234 SES a obrátil se na ESD s předběžnou otázkou.

Otázky:

1. V Evropské unii má většina států vlastní národní jazyky. Jaký je přístup EU k těmto jazykům?
2. Který jazyk je „úředním,“ a který „jednací“ jazykem Evropské unie?
3. Co rozumíš pod principem mnohojazyčnosti?
4. Zhodnoť pohledem práva ES shora popsanou situaci, kdy se liší německá verze téhož rozhodnutí od zbývajících jazykových mutací!
5. Která metoda výkladu právních norem se v daném případě jeví jako nejvýhodnější? Kterou z nich naopak nelze použít?
6. Proč je jednotný výklad evropského práva v jednotlivých členských státech tak důležitý?
7. Kdo je oprávněn závazně interpretovat právo ES?
8. Které orgány aplikují právo ES?
9. Pan Stauder se bránil poukazem na svá základní lidská práva a svobody. Z jakého důvodu dle Tvého názoru ESD tuto argumentaci nerefletoval?

Judikát „Nordsee“

Nordsee Deutsche Hochseefischerei GmbH vs. Reederei Mond Hochseefischerei Nordstern AG & Co. KG
and Reederei Friedrich Busse Hochseefischerei Nordstern AG & Co. KG.

(102/81) ze dne 23 března 1982

předmět: pravomoc podat předběžnou otázku dle čl. 234

související judikatura:

související ustanovení SES: Článek 234 SES:

„Soudní dvůr má pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se:

a) výkladu této smlouvy,

b) platnosti a výkladu aktů přijatých orgány Společenství a ECB,

c) výkladu statutů subjektů zřízených aktem Rady, pokud tak tyto statuty stanoví.

Vyvstane-li taková otázka před soudem členského státu, může tento soud, považuje-li rozhodnutí o této otázce za nezbytné k vynesení svého rozsudku, požádat Soudní dvůr o rozhodnutí o této otázce.

Vyvstane-li taková otázka při jednání před soudem členského státu, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, je tento soud povinen obrátit se na Soudní dvůr.“

Tři německé loďařské společnosti uzavřely dne 27. června 1973 smlouvu o společném projektu výstavby celkem 13 zpracovatelských rybářských lodí, jejímž cílem bylo zajistit rovnoměrné rozdělení finanční podpory poskytované z Evropského zemědělského řídicího a garančního fondu. Tato podpora totiž mohla být vyplacena pouze na 9 z oněch 13 lodí. Smlouva tak měla zajistit, že každá ze smluvních stran dostane právě jednu třináctinu této podpory za každou dokončenou loď. Z devíti žádostí, které strany podaly ještě před uzavřením smlouvy však Komise vyhověla pouze 6. Zbývající byly buď stáhnuty nebo zamítnuty. Jeden z podniků zúčastněných na smlouvě však i přesto požadoval po zbylých účastnících smlouvy plnění v původně dohodnuté výši, tyto podniky ale za těchto podmínek přirozeně platit nechtěly.

Smlouva obsahovala také rozhodčí doložku. Na jejím základě byl podán návrh na zahájení rozhodčího řízení. Dle německého práva postupují rozhodci podle německých procesních norem, rozhodčí nález je rozhodnutím konečným a je exekučním titulem.

V průběhu rozhodčího řízení bylo mj. namítáno, že smlouva ze dne 27. června 1973 je neplatná pro rozpor s právem ES. Rozhodce byl toho názoru, že zodpovězení otázky, zda je daná smlouva platná podle německého práva bude záležet na tom, zda takovéto rozdělení dotací nevede k protiprávnosti dle práva ES. Obrátil se proto s předběžnou otázkou na ESD.

Otázky:

1. V čem se tento případ liší od dosud zmiňovaných případů?
2. Které orgány jsou oprávněny položit předběžnou otázku?
3. Kde je tato problematika upravena – v právu vnitrostátním či právu ES?
4. Podrobně vymež pojem „soud členského státu“!
5. Nakolik je v této souvislosti rozhodné zda je určitý orgán označen jako „soud“ či zda je součástí vnitrostátní soudní soustavy?
6. Jaký smysl sleduje článek 234 SES?
7. Lze považovat rozhodčí soud za soudní orgán? Může se rozhodce obrátit s předběžnou otázkou na ESD?
8. Pokus se argumentovat ve prospěch kladné odpovědi na předchozí otázku!
9. Jaký postup bys rozhodci v popsáném případě navrhl?
10. Je rozhodce povinen aplikovat právo ES?

případ „CILFIT“

Srl Cilfit in liquidation a 54 dalších vs. Ministero della Sanita a Lanificio di Gavardo spa
(283/81) ze dne 6.října1982

předmět: povinnost podat předběžnou otázku dle čl. 234

související judikatura:

související ustanovení SES: Článek 234 SES:

Dovoz vlny z nečlenských států ES do Itálie podléhal zdravotním inspekcím, za něž byly vybírány poplatky. Toto opatření negativně postihovalo importéry vlny. Mezi ně patřila i společnost Cilfit. Z tohoto důvodu Cilfit a dalších 54 italských dovozců vlny tuto povinnost soudně napadly. V žalobě poukazovali na to, že italská právní úprava je v rozporu s právem ES a nemůže proto být dotčené dovozy vlny aplikována. Toto zboží totiž dle žaloby podléhá regulaci obsažené v nařízení č. 827/68 o společné organizaci trhů ze zemědělskými produkty uvedenými v II. dodatku Smlouvy, které v článku 2 stanoví, že v obchodě s třetími tj. nečlenskými státy jsou veškerá cla a dávky s obdobným účinkem jako cla zakázána. Dovožci se odvolávali především na to, že v čl. 1 nařízení jsou zahrnuty i zvířecí produkty jinde nespecifikované. Výběr zvláštních dávek v podobě poplatků za zdravotní inspekce tak je v rozporu s ustanoveními Smlouvy o volném pohybu zboží. Naproti tomu italské Ministerstvo zdravotnictví argumentovalo, že vlna je v II. dodatku Smlouvy nepřímo vyloučena z jeho působnosti. S tímto tvrzením se ztotožnil jak soud obecný, tak i odvolací. V řízení vedeném před Nejvyšším soudem (Corte Suprema di Cassazione) proto dovožci vlny požadovali položení předběžné otázky k ESD, jejímž cílem by bylo osvětlit povahu a zařazení vlny. Italské ministerstvo zdravotnictví naopak poukazovalo na to, že položení předběžné otázky vůbec není nezbytné, neboť komunitární ustanovení je natolik jasné, že zde nejsou a ani nemohou vzniknout jakékoliv interpretační obtíže.

Žalující společnosti na vznesení předběžné otázky trvaly, jelikož celá věc byla řešena před soudem, proti jehož rozhodnutí již nebylo opravných prostředků. Z tohoto pohledu tedy byly splněny podmínky čl. 234 (177) SES. Italský soud tedy skutečně otázku k ESD položil, zajímalo ho však za je povinen položit předběžnou otázku dle čl. 234 odst. 3 (177 odst. 3) SES i v případě, kdy je komunitární právo zřejmé a nejsou zde pochyby o jeho interpretaci.

Otázky:

1. Jaký účel sleduje čl. 234 SES? Jinými slovy, proč byl institut předběžných otázek zaveden?
2. Kdo je aktivně legitimován položit předběžnou otázku k ESD?
3. Za jakých okolností je národní soud povinen předběžnou otázku k ESD položit?
4. Kdy naopak nemusí?
5. Má strana právní nárok na to, aby se soud obrátil k ESD s předběžnou otázkou?
6. Jaká je sankce za nepředložení otázky?
7. Který právní řád (resp. jeho procesní normy) bude rozhodný pro procesní úpravu pokládání předběžných otázek národním soudem?
8. Byla by dle Tvého názoru přípustná procesní úprava, která by položení předběžné otázky vázala na svolení soudu nejvyšší instance?
9. Jak bude
10. Definuj doktrínu „acte claire“!
11. Definuj doktrínu „acte éclairé“!
12. Jak bude ESD dvůr postupovat v případě, že již na obdobnou otázku v minulosti odpovídal?
13. Je rozhodnutí ESD precedentem pro obdobné případy vzniklé v budoucnu? Je pramenem práva EU?

případ Marleasing
Marleasing SA vs. La Comercial Internacional de Alimentacion SA
(C-106/89) ze dne 13. listopadu 1990

předmět: nepřímý účinek směrnice

související judikatura: Marshall, Francovich, Dori, Ratti

související ustanovení SES: Článek 10 SES:

„Členské státy přijmou veškerá vhodná obecná i zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají z této smlouvy nebo jsou důsledkem činnosti orgánů Společenství. Usnadňují mu plnění jeho poslání. Zdrží se jakýchkoli opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů této smlouvy.“

Společnost La Comercial Internacional de Alimentacion SA (dále jen „La Comercial“) byla založena jako společnost s ručením omezeným třemi zakládajícími osobami. Jednou z nich byla společnost Barviesia SA, která do La Comercial vložila svůj vlastní majetek. Fakticky tím došlo k převedení aktiv ze společnosti Barviesia SA, čímž byli poškozeni především její věřitelé. Jeden z nich - společnost Marleasing SA, se proto soudní cestou domáhal vyslovení neplatnosti zakládací smlouvy, kterou byla La Comercial založena. Marleasing SA poukazoval na to, že jediným důvodem pro založení La Comercial byla snaha zakladatelů poškodit věřitele společnosti Barviesia SA. V žalobě se společnost Marleasing SA odvolávala na ustanovení čl. 1261 a 1275 španělského občanského zákoníku. Zde bylo stanoveno, že smlouvy bez právního důvodu resp. jejichž právní důvod je nezákonný, jsou neplatné. Společnost La Comercial se ohradila, že směrnice č. 68/158 EHS¹, která upravuje obchodní společnosti na komunitární úrovni a taxativně vyjmenovává důvody neplatnosti, takovýto důvod (tedy absenci kauzy, resp. její protiprávnost) nezná.² Španělsko však bylo v rozhodné době v prodlení s transpozicí shora uvedené směrnice do svého vnitrostátního práva (měla být transponována v době vstupu Španělska do ES, tedy k 1. lednu 1986). Španělský soud, který ve věci rozhodoval (Juzgado de Primera Instancia e Instrucción No 1) proto předložil ESD v souladu s čl. 234 SES předběžnou otázku, zda je tato neprovedená směrnice způsobilá mít v daném případě určitý účinek.

Otázky:

1. Liší se tento případ např. od případu Ratti?
2. Lze přiznat řádně a včas neprovedené směrnici č. 68/158 přímý účinek? Jaké podmínky musí být splněny?
3. Pokud ano, znamená to, že se neuplatní ustanovení španělského OZ, tedy že nebude možné vyslovit neplatnost založení La Comercial proto, že zmiňovaná směrnice nezná jiné než v ní uvedené důvody prohlášení neplatnosti společnosti? Nebo se uplatní pouze španělský OZ – odůvodni.
4. Jaký význam má směrnice pro interpretaci národního práva – je schopna ji ovlivnit? Pokud ano, použije se i na národní právní předpisy, které byly přijaty před tím, než byla příslušná směrnice přijata?
5. V čem spočívají hlavní rizika takovéto interpretace?
6. Definuj pojem „nepřímého účinku“!
7. Na základě již řečeného vymezi limity doktríny „nepřímého účinku“!
8. Co bylo dle Tvého názoru hlavním motivem ESD k tomu, aby přijal tuto doktrínu?
9. Proč je u směrnic odmítán horizontální přímý účinek?
10. Které právní akty práva EU naopak horizontální přímý účinek mají?

---

¹Směrnice Rady ES 68/151/EHS, o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření

² Důvod, proč byla tato směrnice přijata může osvětlit důvodová zpráva k této směrnici, která mj. stanoví: „... ochrana třetích osob musí být zajištěna předpisy, které v co největší míře omezují důvody neplatnosti závazků přijatých jménem společnosti; ... je za účelem zajištění právní jistoty ve vztazích mezi společnostmi a třetími osobami a stejně tak mezi společníky nezbytné omezit případy neplatnosti a zpětného účinku prohlášení neplatnosti a stanovit krátkou lhůtu pro námitky třetích osob proti tomuto prohlášení...“

Případ Marshall

M. H. Marshall vs. Southampton and South-West Hampshire Area Health Authority (Teaching)
(152/84) ze dne 26. února 1986

předmět: přímý účinek směrnice, rovnost zacházení s muži a ženami

Paní Marshallová se narodila 4. února 1918 a od června roku 1960 do 31. března 1980 byla zaměstnankyní zdravotní úřadu (Southampton And South-West Hampshire Area Health Authority (Teaching)) (dále jen „zdravotní úřad“). Byla tedy státní zaměstnankyní. Od 23. května 1974 byla zaměstnána na základě pracovní smlouvy jako starší dietní sestra. Přibližně 4 týdny poté, co dovršila 62 rok života byla zaměstnavatelem propuštěna, přestože trvala na dalším zaměstnávání své osoby, a to až do 65 let věku. Důvodem pro její propuštění byla pouze a jen skutečnost, že přesáhla hranici důchodového věku stanovenou pro ženy. Dlužno dodat, že zdravotní úřad v podstatě od roku 1975 dodržoval pravidlo dle něhož byl normálním věkem odchodu do důchodu věk, kdy se začíná vyplácet starobní důchod. Nutno podotknout, že vzhledem k tehdejší úpravě britského důchodového systému zaměstnavatel nejednal v rozporu s britským právem. Paní Marshall podala na zdravotní úřad žalobu k pracovnímu tribunálu (the Industrial Tribunal). Domáhala se náhrady škody, která jí byla způsobena tím, že se její příjem snížil o rozdíl mezi dávkami starobního důchodu a předchozím platem a dále též tím, že přišla o uspokojení z práce. Dle názoru paní Marshall bylo její propuštění nepřijatelnou diskriminací na základě pohlaví a proto v rozporu s British Sex Discrimination Act z roku 1975 a se směrnicí Rady 76/207/EHS.³ Soud žalobu paní Marshall zamítl v části, v níž se odvolávala na British Sex Discrimination Act s poukazem na to, že tento zákon naopak ve svém čl. 6 odst. 4 diskriminaci na základě pohlaví nezakazuje týkali se důchodů. Její nárok dle směrnice Rady 76/207/EHS soud uznal. Odvolací soud pro zaměstnanecké věci (the Employment Appeal Tribunal) byl naopak toho názoru, že se jednotlivec nemůže dovolat porušení principu rovného zacházení zakotveného ve směrnici 76/207/EHS před soudem ve Velké Británii. Žalobu tedy v celém jejím rozsahu zamítl. Paní Marshall se proti tomuto rozhodnutí odvolala k obecnému odvolacímu soudu, který položil ESD předběžnou otázku:

- zda je propuštění paní Marshall na základě skutečnosti, že je žena která přesáhla běžný důchodový věk diskriminací zakázanou směrnicí Rady 76/207/EHS;
- a zda, v případě kladné odpovědi na shora uvedenou otázku, se může paní Marshall této směrnicí dovolávat u národních soudů za situace, kdy jsou ustanovení národního práva (čl. 6 odst. 4 British Sex Discrimination Act) v rozporu s touto směrnicí.

Otázky:

1. Směrnice – jaký je její účel, kdo je jejím adresátem, kde je právně zakotvena, čím se liší od nařízení?
2. Definuj přímý účinek, jaké podmínky musí být splněny aby směrnice (resp. její konkrétní ustanovení) mohla mít přímý účinek?
3. Může se jednotlivec dovolat ustanovení směrnice, pokud ano, jaké podmínky by musely být splněny?
4. V jakém vzájemném vztahu jsou směrnice Rady 76/207/EHS a British Sex Discrimination Act?
5. Bylo ve světle faktu, že jiná směrnice povoluje rozdílný odchod do důchodu v závislosti na pohlaví jednání zaměstnavatele paní Marshall skutečně diskriminační?
6. V jaké pozici v daném případě vystupuje stát – jako subjekt práva soukromého či veřejného?
7. Může se tedy paní Marshall dovolávat účinku směrnice vůči svému zaměstnavateli? Pokus se svůj názor odůvodnit.
8. Změnilo by se hodnocení případu, kdyby paní Marshall byla zaměstnankyní soukromé kliniky?

---

³ Směrnice Rady ze dne 9. února 1976 o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky